

Memòries de sostenibilitat: responsabilitat i transparència

MANUEL FERNÁNDEZ CHULIÁN
I CARLOS LARRINAGA GONZÁLEZ
Universitat de Burgos

Resum

Cada vegada són més les empreses de l'Estat espanyol que decideixen publicar memòries de sostenibilitat periòdiques. Aquest recent fenomen té les arrels en els anys noranta, quan algunes organitzacions precursors van iniciar la publicació d'un compte de triple resultat partint d'aquelles primeres memòries mediambientals que van publicar empreses com Iberdrola i FENOSA. Llavors es pensava que els informes mediambientals havien d'evolucionar incloent també l'impacte social de les empreses. Durant els anys noranta va cristal·litzar la idea que el desenvolupament sostenible només es pot abordar a nivell empresarial separant les qüestions econòmiques, socials i ambientals, en el que es coneix com el triple balanç econòmic, que ha donat motiu a l'estructura de les memòries de sostenibilitat, objecte del present article.

Aquests informes que donen comptes de la contribució de l'empresa al desenvolupament sostenible reben variades denominacions, com memòria de sostenibilitat, memòria de responsabilitat social o memòria mediambiental, però en tot cas el seu propòsit és incloure informació relativa a les activitats i impactes que les organitzacions mantenen amb el seu entorn socioeconòmic.

Encara que les memòries de sostenibilitat han estat voluntàries fins al moment, diversos pronunciaments han propiciat que proliferin. Per exemple, dins del conjunt de recomanacions que es realitzen en «l'informe de la comissió de treball i assumptes socials per a la potenciació de la RSC a Espanya», s'anima a l'ús d'iniciatives com la Global Reporting Initiative (GRI, 2006) com un pas adequat per a arribar a

la transparència, considerada com a element constitutiu de la responsabilitat social empresarial.

Efectivament, la iniciativa que més transcendència ha tingut a nivell internacional sobre la publicació de memòries de sostenibilitat ha estat la de la GRI, propiciant-se d'aquesta manera una congruència cada vegada més gran en les pràctiques de les empreses referent a això. Aquest article pretén discutir els principals aspectes de l'última guia elaborada per la GRI i valorarne l'aplicació per les empreses de l'Estat espanyol.

Paraules clau

Responsabilitat Social Corporativa, Transparència, Sostenibilitat

1. Les guies de la Global Reporting Initiative

A l'octubre de 2006 GRI va publicar la tercera versió de les seves guies (G3), després d'un procés de consulta amb organitzacions empresarials i sindicals, ONGs, inversors, auditors i acadèmics, basant-se per a això en l'experiència acumulada a partir de l'aplicació de les guies publicades en 2002.

G3 pretén ser «un marc fiable i creïble per a l'elaboració de memòries de sostenibilitat que pugui ser utilitzat per les organitzacions amb independència de la seva grandària, sector o ubicació» (p.4). El seu objectiu de promoure la transparència sobre la contribució empresarial al desenvolupament sostenible (satisfacció de les necessitats del present sense posar en perill la capacitat de les generacions futures per a satisfer les seves pròpies necessitats) ha conduït GRI a presentar en les seves guies un conjunt de principis, protocols i suplements sectorials per a assistir a les organitzacions en la recollida de dades i en l'elaboració d'aquesta informació, sempre amb la credibilitat que atorga la participació de diferents grups interessats o partícips.

L'anàlisi de les guies G3 de GRI l'efectuem en tres etapes en les quals discutirem els seus principals aspectes: els seus principis d'elaboració, el contingut bàsic de les memòries de sostenibilitat i finalment la publicació i publicitat de la pròpia memòria.

2. Principis que guien la recollida, elaboració i difusió de la memòria de sostenibilitat

La memòria de sostenibilitat que arriba a les mans dels grups interessats ha passat per un procés de recollida de dades i elaboració d'informació,

que ha d'estar guiat per certs principis que puguin aplicar-se en la definició del contingut de la memòria de cada empresa i que garanteixin la qualitat de la informació que conté. Sent conscients de la dificultat que comporta decidir concretament quins aspectes són els que millor informen sobre la contribució empresarial al desenvolupament sostenible (Gray i Milne, 2004), la GRI ofereix en G3 una sèrie d'orientacions que «descriuen les accions que es poden adoptar, o les opcions que l'organització que informa pot tenir en compte a l'hora de decidir sobre el procés» (p.8).

Mentre que en la versió 2002 de les guies GRI es proposaven onze principis desglossats en quatre apartats, en la versió G3 s'ha optat per la identificació de deu principis subdividits en dues categories, com es pot veure en la figura 1. Seguint aquesta distinció presentarem en primer lloc els principis que han de regir el contingut de la memòria i a continuació aquells que estableixen criteris sobre la qualitat de la informació continguda en la memòria de sostenibilitat.

Figura 1: Correspondència entre principis de les diferents versions de GRI

G3 (2006)		GRI 2002	
Categories	Principis	Principis	Categories
Contingut de la memòria	Participació de grups interessats	Globalitat	Marc de la memòria
	Materialitat	Transparència	
	Context de sostenibilitat	Rellevància	Contingut de la memòria
	Exhaustivitat	Context de sostenibilitat	
Qualitat de la memòria	Claredat	Claredat	Accés a la memòria
	Periodicitat	Periodicitat	
	Equilibri	Neutralitat	Qualitat de la memòria
	Precisió	Precisió	
	Comparabilitat	Comparabilitat	Marc de la memòria
	Fiabilitat	Auditabilitat	

Els principis G3 sobre el contingut de la memòria, d'acord amb la filosofia de les guies, tracten de promoure el compromís amb els partícips i la transparència sobre els impactes econòmics, socials i ambientals de les organitzacions.

El principi de **Materialitat** o rellevància dicta el llindar que determinarà, en virtut de la seva importància, quina informació s'inclourà en la memòria de sostenibilitat. En la seva aplicació no només ha de considerar-se la materialitat

en les decisions estrictament econòmiques dirigides a usuaris financers, sinó que també aquest principi ha de pivotar sobre un rang més gran d'impactes i de partícips. És així que l'aplicació del principi de materialitat està íntimament relacionada amb el principi de **participació de grups interessats**, atès que en la determinació de la materialitat han de tenir-se en compte factors interns, com la missió i l'estratègia de l'empresa, juntament amb les preocupacions i expectatives dels partícips. La presentació de la informació també ha de reflectir la materialitat de la informació en el sentit que es destaquin aquells aspectes de més importància sobre els que en tenen menys.

El principi de **participació de grups interessats** (*stakeholder inclusiveness*) estableix que les expectatives i interessos dels grups interessats han de constituir el punt de referència sobre el qual basar les decisions més transcendents en elaborar les memòries de sostenibilitat: l'abast, la cobertura, l'aplicació d'indicadors i l'enfocament de verificació. Permeteu-nos, en aquest punt, una precisió terminològica. La traducció «participació dels grups interessats» que en fa G3 és reduntant ja que, pel fet de ser-ho, tots els partícips participen en l'organització. Els dos termes, *inclusiveness* i *engagement*, s'han traduït per *participació*, cosa que impedeix una apreciació completa de la importància d'aquest principi.

L'aplicació d'aquest principi implica un enfocament actiu de l'organització en la inclusió dels punts de vista dels grups interessats (*inclusiveness*). Aquest principi s'articula, a més, a través de processos de compromís (*engagement*) amb els partícips que van molt més enllà de la mera consulta i a partir dels quals s'ha d'aconseguir un equilibri entre els interessos específics dels diferents grups interessats, tant d'aquells que poden o trien expressar les seves preocupacions d'una forma més explícita com d'aquells altres que fan ús d'altres mitjans de comunicació utilitzats per l'organització que informa.

D'altra banda, el desenvolupament sostenible és un concepte sistèmic que requereix un nivell d'anàlisi molt diferent de l'utilitzat en els informes empresarials. L'anàlisi del desenvolupament sostenible i de les decisions resultants és factible a un nivell local, regional o d'ecosistema, on aquest concepte pot aplicar-se a realitats físiques o ecològiques que estan basades en l'activitat biològica i en el flux de materials i energia (Gray i Milne, 2004). No obstant això, les organitzacions són construccions humanes abstractes, la base física de les quals no és estable. El principi de **context de sostenibilitat** tracta de salvar aquest obstacle per a les memòries de sostenibilitat, obligant que la informació s'elabori considerant a l'organització en un ampli context de sostenibilitat.

Finalment, la definició del contingut de la memòria de sostenibilitat es basa en decisions sobre el seu abast, cobertura i dimensió temporal. Per

abast s'entén el rang d'aspectes que cobreix la memòria i que han d'incloure els aspectes socials, ambientals i econòmics que es descriuen més endavant. Per cobertura s'entén el conjunt d'entitats i/o activitats incloses en la informació presentada. El principal repte que presenta la definició de la cobertura de la memòria de sostenibilitat radica en l'establiment dels límits de l'organització que informa; no n'hi ha prou amb establir un perímetre d'acord amb criteris estrictament financers (per exemple, els utilitzats en la consolidació d'estats financers) (Archel i altres, 2008). Per contra, el principi d'**exhaustivitat** de G3 proposa que la memòria de sostenibilitat ha d'incloure aquelles entitats sobre les quals la contribució a la sostenibilitat de l'entitat que informa tingui especial influència i aquelles activitats dins de la cadena de subministrament cap enrere (proveïdors) i cap endavant (clients), l'impacte social i ambiental de les quals no es pugui excloure de la responsabilitat de l'entitat que informa. En relació a la dimensió temporal de la informació, tot i que s'han d'informar dels impactes d'un període de temps curt, se n'ha de presentar l'efecte acumulat i la possible evolució a llarg termini.

Fins a aquí s'han repassat breument els principis de G3 que ajuden a definir el contingut de la memòria: participació dels grups interessats, materialitat, context de sostenibilitat i exhaustivitat. En relació al conjunt de principis sobre la qualitat d'elaboració de les memòries de sostenibilitat, tres són els principis bàsics (equilibri, comparabilitat i precisió), juntament amb altres tres principis sobre comprensió i confiança de les memòries per part dels usuaris (claredat, periodicitat i fiabilitat).

Els resultats de l'actuació de l'entitat que informa poden ser tant positius com negatius. Atès que la informació sobre aspectes negatius pot no ser gaire atractiva per a l'entitat que informa, pot existir la temptació d'ometre-la. Contra l'indesitjable biaix que suposaria tal omissió, el principi d'**equilibri** estableix que la informació ha de ser neutral, presentant els resultats tant positius com negatius de l'actuació de l'organització i diferenciant clarament entre la descripció i la interpretació dels fets.

Un dels principals valors de GRI és que permet la presentació d'informació homogènia i comparable. El principi de comparabilitat es refereix tant a la possibilitat de comparança entre informació presentada en les memòries de diferents organitzacions, com a la possibilitat de comparança de la informació d'una mateixa organització al llarg del temps. Per a això, les organitzacions han de presentar informació relativitzada en atenció a característiques com la grandària o la situació geogràfica que podrien fer incomparable la informació. En relació als mètodes de càlcul, el principi de comparabilitat estableix que aquests han de ser uniformes al llarg del temps i, en el cas d'alterar-se, l'organització que informa haurà de proporcionar

informació sobre això, així com facilitar la repercussió que això tindria en la comparabilitat de la informació amb la publicada en anys anteriors.

El principi de **precisió** de G3 es refereix al detall amb què ha de presentar-se la informació continguda en la memòria. L'organització que informa haurà d'utilitzar descripcions de caràcter narratiu i/o mesuraments quantitativament detallats, depenent de la naturalesa de la informació i dels usuaris als quals va destinada.

Els principis de **periodicitat** i **claredat** estableixen que la informació proporcionada en la memòria ha de referir-se a períodes recents, expressar-se mitjançant termes que no siguin massa tècnics i no constitueixin un argot específic i en què els usuaris de la informació siguin capaços de trobar la informació que considerin necessària sense necessitat d'esforços extraordinaris. Per a això, les memòries de sostenibilitat han de ser accessibles: estar disponibles en les llengües que en permetin la lectura als partícips, ser accessibles per mitjans tecnològics i proporcionar taules amb un resum de dades i amb enllaços.

Finalment, el principi de **fiabilitat** estableix que la informació i els processos utilitzats en la preparació de la memòria de sostenibilitat han de ser registrats, compilats, analitzats i publicats, de tal forma que puguin ser objecte d'examen i que s'estableixi la qualitat de la informació publicada. Per al compliment d'aquest principi cal que l'organització pugui identificar les fonts de tota la informació inclosa en la memòria, pugui justificar els càlculs i disposi d'una declaració dels responsables de la informació o de les dades originals. Aquest principi és un prerrequisit per a la verificació externa de la memòria de sostenibilitat, encara que la falta de verificació externa no hauria d'obstar a l'observació d'aquest principi.

Tots aquests principis conformen la primera fase del procés d'elaboració de la memòria de sostenibilitat en la qual se'n selecciona el contingut i se'n supervisa la qualitat. En la redacció de la memòria de sostenibilitat també és útil comptar amb recomanacions sobre el seu contingut concret.

3. Contingut de la memòria de sostenibilitat: recomanacions G3

G3 també realitza recomanacions sobre el contingut desitjable d'una memòria de sostenibilitat. Seguint G3, la informació a incloure es pot classificar en tres apartats: perfil de l'organització, estructura de govern i indicadors d'acompliment. Mentre que els dos primers apartats presenten una visió sobre el context de l'organització i la preparació de l'informe, l'últim proporciona informació sobre els impactes de l'organització en les diferents àrees.

En G3 el **perfil de l'organització** està compost per un total de vint-i-cinc indicadors subdividits en tres categories: estratègia i anàlisi; perfil de l'organització; i paràmetres de la memòria.

En la primera categoria trobem un apartat que té l'objectiu de transmetre la visió estratègica que sobre el desenvolupament sostenible té l'empresa. S'han d'incloure aquí tant una declaració del màxim responsable de l'organització, com la descripció dels principals impactes, riscos i oportunitats que el desenvolupament sostenible planteja a l'organització. Aquest apartat permet atorgar credibilitat a la resta de l'informe a través de la comunicació de les prioritats estratègiques i assumptes clau a curt i mitjà termini, els principals esdeveniments, assoliments i fracassos que hagin tingut lloc durant el període cobert per la memòria, les perspectives d'acompliment en relació als objectius i els principals objectius i desafiaments en els pròxims anys, així com una anàlisi de la sostenibilitat.

La segona categoria, perfil de l'organització, inclou algunes dades identificatives de l'organització que informa, a més de les polítiques seguides per a garantir la comparabilitat de la memòria.

En la tercera categoria s'inclouen les dades que defineixen la memòria. En relació al principi d'exhaustivitat, aquí han de descriure's el període cobert, l'abast i la cobertura de la memòria de sostenibilitat. També ha d'oferir-se una taula resum amb els continguts bàsics de la memòria, així com la política i pràctica actual referida a la verificació de la memòria (vegeu figura 2).

L'organització que informa haurà de proveir detalls sobre l'estructura de govern. Aquest apartat és nou respecte de la versió de les guies de 2002. En aquest cas GRI, mitjançant un total de disset indicadors, insta les organitzacions a divulgar la seva estructura de govern, els mecanismes de comunicació entre accionistes, empleats i òrgans de govern, així com els compromisos que l'organització hagi assumit en relació a iniciatives externes (per exemple l'adhesió als principis del Pacte Mundial). Però potser a l'aspecte que més atenció es presta en aquest apartat és a la participació i compromís amb els grups interessats durant tot el procés d'elaboració de memòries de sostenibilitat. Per això, l'organització ha de demostrar l'existència d'una relació amb els partícips, correctament identificats, i descriure els procediments que s'han seguit per a tenir en compte les seves expectatives i el resultat de les consultes.

Finalment, el contingut més substantiu de les memòries de sostenibilitat es materialitza en els **indicadors d'acompliment**. Les organitzacions han de revelar informació rellevant sobre els seus impactes socials, econòmics i mediambientals. Aquesta informació ha de mostrar tendències, de manera que juntament amb les dades corresponents al període que cobreixi

Figura 2: La verificació de les memòries

A més dels procediments que l'organització estableixi de forma interna per a garantir l'adequació de la informació continguda així com les seves fonts (segons el principi de fiabilitat), GRI recomana recórrer a la verificació externa de les memòries de sostenibilitat.

La verificació ha de realitzar-se per un grup extern a l'organització que pot consistir en companyies de serveis professionals de verificació, panells de grups interessats, així com altres grups o individus externs.

GRI utilitza el terme 'verificació externa' per a referir-se a les activitats destinades a presentar la publicació de conclusions en relació amb la qualitat de la memòria i de la informació que conté, de manera que es verifica el procés d'elaboració de les memòries de sostenibilitat, però no el nivell d'acompliment de l'organització.

En general, les principals qualitats d'una verificació externa de memòries segons el marc de GRI són:

- La verificació es porta a terme per grups o individus externs a l'organització.
- La verificació és sistemàtica, documentada, basada en comprovacions i es caracteritza per disposar de procediments definits.
- La verificació valora si la memòria proporciona una imatge raonable i equilibrada de l'acompliment, tenint en compte tant la veracitat de les dades de la memòria com a la selecció general del contingut.
- La verificació avalua en quina mesura els encarregats de la preparació de la memòria han aplicat el Marc d'elaboració de memòries de GRI (inclosos els principis d'elaboració de memòries) amb la finalitat d'arribar a les seves conclusions.
- La verificació dóna com resultat una opinió o un conjunt de conclusions que estan disponibles per al públic per escrit, així com una declaració per part del verificador sobre la seva relació amb el responsable de l'elaboració de la memòria.

la memòria, també s'han de revelar, almenys, les de dos períodes precedents. Les organitzacions també han de revelar els objectius a curt i mitjà termini que han establert en relació amb aquests mateixos indicadors. Igualment, la informació proporcionada en la memòria de sostenibilitat preparada conforme a GRI haurà d'estar recopilada i interpretada d'acord amb els protocols tècnics que si escau siguin aplicables, i s'haurà de presentar en la mesura del possible les dades de forma normalitzada i amb un nivell d'agregació apropiat que permeti als usuaris de la informació la seva correcta interpretació.

GRI ha dividit els indicadors d'acompliment en tres grans grups que inclouen aspectes mediambientals, econòmics i socials. La figura 3 mostra la naturalesa dels indicadors inclosos en cada categoria.

G3 proposa en cada categoria indicadors principals i addicionals. Mentre que els indicadors principals es consideren bàsics perquè una organitza-

ció pugui mostrar la seva contribució al desenvolupament sostenible, els indicadors addicionals tracten qüestions que ajuden a comprendre el context en què actua l'organització. Donada la seva naturalesa, s'espera que l'organització que informa doti de contingut la totalitat d'indicadors principals (o, si no, que expliqui per què no ho fa), i que la divulgació dels indicadors addicionals tingui caràcter voluntari.

En la versió G3, GRI estableix dues novetats respecte de les versions anteriors. En primer lloc la falta d'esment explícit als indicadors integrats. Si bé en la versió anterior s'instava les organitzacions a què els desenvolupessin, després del període de desenvolupament i consulta, no sembla que hagin donat el fruit esperat (algunes excepcions són els indicadors integrats inclosos en els informes d'AU i Caixa Navarresa). En segon lloc, les polítiques i sistemes de gestió, que en versions anteriors es presentaven de forma global, passen en G3 a ser la introducció de les diferents dimensions. Així, s'ha d'aportar una visió concisa sobre la manera en què l'organització ha gestionat aquells aspectes que es defineixen en cadascuna de les categories d'indicadors d'acompliment, per tal de poder avaluar-los en el seu context.

4. Publicació i publicitat de la memòria

Els responsables de l'elaboració de la memòria de sostenibilitat elaborada seguint les guies de GRI haurien d'indicar en quina mesura o nivell han aplicat el marc plantejat per a l'elaboració de memòries. Si bé en versions anteriors només existien dues qualificacions, «*in accordance*» i «enfocament informal», en G3 existeix fins a un total de sis categories (C, C+, B, B+, A, A+) depenent del grau d'experiència que mostri l'organització que informa. Aquelles organitzacions que hagin seguit la versió 2002 una vegada que la G3 ja estava disponible no podran utilitzar l'expressió «d'acord amb» (*in accordance*), sinó que l'han de substituir per l'expressió «amb referència a» o altra similar (vegeu figura 4).

És el criteri de la pròpia organització que informa qui atorga la qualificació que ostenti la memòria, d'acord amb l'adequació del procés al marc proposat per GRI. Aquesta qualificació podrà ser ratificada bé per GRI o per un verificador extern.

D'acord amb la seva naturalesa voluntària, una vegada la memòria s'hagi publicat, l'organització pot comunicar-lo a GRI i deixar una còpia impresa o en format electrònic, registrar la memòria en la base de dades online de GRI i sol·licitar la comprovació del nivell d'aplicació de l'auto-qualificació.

Figura 3: Indicadors d'acompliment mostrats a G3

	ECONÒMICA			MEDIAMBIENTAL			SOCIAL		
							Pràctiques laborals i ètica del treball		
		P	A		P	A		P	A
Categoria	Actuació econòmica	4	0	Materials	2	0	Ocupació	2	1
	Presència en el mercat	2	1	Energia	2	3	Relació empresa / treballadors	2	0
	Impactes econòmics indirectes	1	1	Aigua	1	2	Salut i seguretat en el treball	2	2
				Biodiversitat	2	3	Formació i educació	1	2
				Emissions, abocaments i residus	7	3	Diversitat i igualtat d'oportunitats	2	0
				Productes i serveis	2	0			
				Compliment normatiu	1	0			
				Transport	0	1			
				Aspectes generals	0	1			
Total indicador		7	2		17	13		9	5
		9			30			14	

SOCIAL								
Drets humans			Societat			Responsabilitat sobre productes		
	P	A		P	A		P	A
Pràctiques d'inversió i aprovisionament	2	1	Comunitat	1	0	Salut i seguretat del client	1	1
No discriminació	1	0	Corrupció	3	0	Etiquetat de productes i serveis	1	2
Llibertat d'associació i convenis col·lectius	1	0	Política pública	1	1	Comunicacions de màrqueting	1	1
Abolició de l'explotació infantil	1	0	Comportament de competència deslleial	0	1	Privacitat del client	0	1
Prevenió del treball forçat i obligatori	1	0	Compliment normatiu	1	0	Compliment normatiu	1	0
Pràctiques de seguretat	0	1						
Drets dels indígenes	0	1						
	6	3		6	2		4	5
	9			8			9	

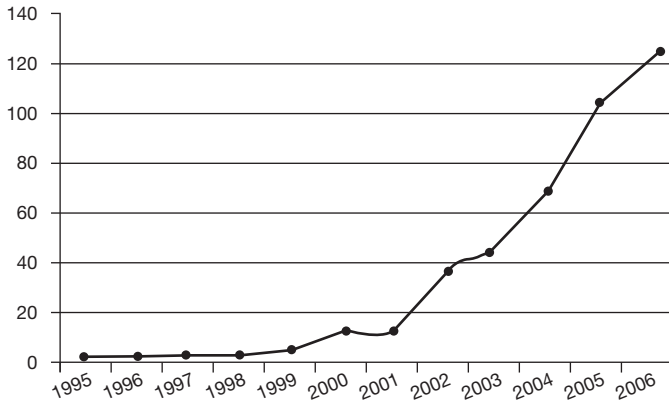
Figura 4: Nivells d'aplicació de la guia G3

		NIVELLS D'APLICACIÓ					
		C	C+	B	B+	A	A+
Contingut de la memòria	Context	Indicadors:		A més dels indicadors requerits al nivell C:		Els mateixos indicadors requerits al nivell B	Les mateixes condicions que el nivell A i, a més, verificació externa
		1.1		1.2			
		2.1-2.10		3.9 i 3.13			
		3.1-3.8 i 3.10-3.12					
		4.1-4.4 i 4.14-4.15	Les mateixes condicions que el nivell C i, a més, verificació externa	4.5-4.13 i 4.16-4.17	Les mateixes condicions que el nivell B i, a més, verificació externa		
		Estructura de govern					
		Punt de vista de gestió	No requerit	Punt de vista de gestió per a cada dimensió		Punt de vista de gestió per a cada dimensió	
				Seleccioneu un mínim de 20 indicadors i incloeu-ne almenys un d'econòmic, un de mediambiental, un de drets humans, un de pràctiques laborals, un de societat i un de responsabilitat sobre productes		Doneu contingut a tots els indicadors principals de G3 i als suplementals sectorials segons el principi de materialitat. Si ometeu algun indicador principal, doneu-ne les raons	
	Actuació	Indicadors	Seleccioneu un mínim de 10 indicadors i incloeu-ne almenys un a cada dimensió				

5. Les memòries de sostenibilitat de les empreses de l'Estat espanyol

La qualitat de les memòries de sostenibilitat d'empreses espanyoles ha millorat notablement en els últims anys, com també ho ha fet el nombre d'organitzacions que les publiquen. En la figura 5 es pot observar el dramàtic increment que s'ha produït en la publicació de memòries de sostenibilitat en l'estat espanyol durant l'última dècada, fins a arribar a 133 en 2006. No obstant això, aquest nombre d'empreses representa un percentatge molt petit en relació al total d'empreses i suposa especialment un repte per a les petites i mitjanes empreses.

Figura 5: Indicadors d'acompliment mostrats a G3

Font: elaboració pròpia a partir de CorporateRegister.com

Malgrat l'avanç que s'ha produït en termes generals, existeixen encara molts aspectes que haurien de millorar-se en nom de la major transparència per al desenvolupament sostenible. En altres paraules, aquestes són algunes de les claus que identifiquen l'excel·lència d'una memòria de sostenibilitat:

- a) Participació dels grups interessats. A la identificació d'aquells aspectes en què una organització contribueix al desenvolupament sostenible només s'hi pot arribar de forma creïble mitjançant la participació i el compromís amb els partícips. Molt poques memòries de sostenibilitat demostren que el seu contingut estigui determinat a partir d'una participació sincera dels grups interessats.

- b) Context de sostenibilitat. Les memòries haurien de centrar-se en aquells aspectes en què l'activitat de l'organització té impacte sobre el desenvolupament sostenible considerat globalment, però en el fons de moltes memòries de sostenibilitat es transmet més una preocupació per la reputació de l'organització que pel seu impacte real en el medi ambient o en la societat. També es pot observar una preocupació més gran pel punt de vista dels accionistes que pel d'altres partícips (Bebbington i altres, 2008). A pesar de l'òbvia importància que els accionistes o els clients tenen per a les organitzacions, el propòsit de les memòries de sostenibilitat és més ampli i ha de reflectir-se en més equilibri entre els interessos de grups interessats contractuals (accionistes i clients) i altres que no ho són (Moneva i altres, 2006).
- c) Exhaustivitat. Diversos estudis realitzats pels autors d'aquest treball (Archel i altres, 2008) han posat de manifest que les memòries de sostenibilitat solen limitar el seu abast a molt poques àrees de l'organització. Les memòries de sostenibilitat han d'aspirar a cobrir totes les activitats amb impacte social i ambiental de la seva cadena de proveïdors i clients que l'organització controli d'alguna manera.
- d) Claretat. Les actuals memòries de sostenibilitat, amb una extensió que de vegades supera les 200 pàgines, no serveixen al seu propòsit. En molt poc contribueix al seu objectiu de comunicació la prolixitat de les descripcions, la freqüent repetició o la impressió que de vegades la redacció de la memòria és un exercici d'introspecció de la pròpia empresa. Una bona memòria de sostenibilitat hauria de no estendre's més enllà de les 50 pàgines, sintetitzant els aspectes més substancials del seu compromís amb els partícips, materialitzat en indicadors d'acompliment que es revelin de manera sistemàtica, comparant-se amb exercicis precedents i amb objectius.
- e) Fiabilitat. La verificació de la memòria de sostenibilitat és un aspecte essencial de la seva credibilitat. No obstant això, el treball de verificació realitzat es limita a visites de molt poques hores a l'empresa, defraudant les expectatives dels lectors de les memòries. En aquestes condicions, la verificació no compleix el seu objectiu.
- f) Indicadors d'acompliment. Un aspecte positiu que facilita la comparabilitat de la memòria és el fet que ja siguin moltes memòries de sostenibilitat de l'Estat espanyol les que ofereixen comparacions dels seus indicadors amb els d'anys anteriors. No obstant això, un examen superficial de les memòries revela que encara són molt poques les que realitzen un exercici sistemàtic d'establiment d'objectius quantificats i comparació posterior.

6. Conclusions

Les guies de GRI són un marc útil per a les empreses que volen informar dels seus impactes sobre el desenvolupament sostenible a través d'una memòria, sempre que es tinguin en ment les seves limitacions. En els últims anys s'ha produït un creixement espectacular del nombre d'empreses de l'estat espanyol que publiquen memòries de sostenibilitat i de la qualitat d'aquestes memòries. No obstant això, encara queden molts aspectes per millorar perquè aquests informes responguin a les expectatives que els grups interessats no contractuals s'han creat amb les guies GRI.

Bibliografia

- ARCHEL P., FERNÁNDEZ M. I LARRINAGA C. 2008. The organizational and operational boundaries of triple bottom line reporting: a survey. *Environmental Management*.
- BEBBINGTON, J., C. LARRINAGA-GONZALEZ I J. M. MONEVA-ABADÍA. 2008. Corporate Social Responsibility Reporting and Reputation Risk Management. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*.
- GRAY, R. I M. MILNE. 2004. Towards Reporting on the Triple Bottom Line: Mirages, Methods and Myths. En Henriques, A. (Ed.) *Triple Bottom Line: Does It All Add Up?: Assessing the Sustainability of Business and CSR*. Earthscan Publications, London.
- GRI 2006. G3 Sustainability Reporting Guidelines. Global Reporting Initiative, Àmsterdam.
- Moneva, J. M., P. Archel i C. Correa. 2006. GRI and the camouflaging of corporate unsustainability. *Accounting Forum* 30: 121-137.

Associació Catalana de Comptabilitat i Direcció
Edif. Col·legi d'Economistes de Catalunya
Pl.- Gal·la Plàcida 32, 4ª planta - 08006 Barcelona
Tel. 93 416 16 04 extensió 2019
info@accid.org - www.accid.org - @Associacio ACCID